

Actual

Esser en speranza a la
plazza da lavur
Junge und Mädchen...

2-3

Nov en la biblioteca

"Leidenschaften –
99 Autorinnen der
Weltliteratur..."

4-5

Tips d'occurenzas

Sche l'alcohol è in tema...
frauentalk va online!

6

Tips

Frauenschwarm

7

Gender
Info
Grischun
Nr. 10. Mai. 10

Editorial

Chara lectura, char lectur

Cun nov schlantsch ha il post da stab per l'egualitad da las schanzas cumenzà l'onn nov e po preschentar novitads legraihlas. La confederaziun approvescha noss project "**program d'acziun per cundiziuns da lavur che tegnan quint da la famiglia per umens e per dunnas en las IPM dal Grischun**" e finanziescha quel considerablamain cun daners dals agids finanziaus tenor la lescha d'egualitad. Il project vegn a durar 3 onns e vul sustegnair activamain las IPM tar l'analisa e tar la realisaziun da mesiras ch'èn favuraivlas per famiglias. Il post da stab per l'egualitad da las schanzas collavurescha en quest connex cun il center "UND" e cun l'associaziun "denkstation". Uschia cuntinuescha el ses engaschament per la cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia. La **DVD** ch'è vegnida producida en collavuraziun cun la televisiun rumantscha è stada in plain success. Gia la quarta ediziun stat a disposiziun e po vegnir retratga anc adina gratuitamain tar il post da stab per l'egualitad da las schanzas. Curunà da success è er il **med d'instrucziun SCHANZA** per ina tscherna da professiun sensibilisada a la schlattaina. Nus al vendain en l'entira Svizra; en il fratemp schizunt er en l'exteriur germanofon. L'emprim "**di da l'avegnir a Tavau**" cun ina classa da gimnasi da l'institut autalpin a Ftan ha gist gè lieu. Las scolaras ed ils scolars han pudì avair ina invista interessanta en las activitads da perscrutadras en ils differents instituts da perscrutaziun da Tavau. Igl è vegni discurrì intensivamain davart la carriera e davart la cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia. Nus planisain gia ina cuntinuaziun dal project. En nossa newsletter chattais Vus da nov recensius da cudeschs ch'èn en nossa **biblioteca**.

La biblioteca è colliada cun la biblioteca chantunala ed è – s'annunziand ordavant per telefon – accessibla publicamain. Tut ils cudeschs pon vegnir emprestads gratuitamain. Renviements ad occurenzas publitgain nus actualmain sin nossa **pagina d'internet www.stagl.gr.ch**. Là chattais Vus er documents davart noss differents projects. Nus ans legrain da Vossa visita!

Salids amicabels

Silvia Hofmann, lic.fil. MA, manadra dal post da stab per l'egualitad da las schanzas



Columna

Fit en la professiun e fit en la famiglia

Tgi che vul prestar buna lavur en la professiun, sto esser fit. Il medem vala per la lavur en la famiglia.

Fritz K. lavura sco inschigner en ina interpresa dad IPM. El lavura là durant 3 dis per emna ed è responsabel per la garanzia da la qualitat en la producziun. Fritz K. è bab da dus uffants pitschens, dals quals el s'occupa durant 2 lavurdis, e quai inclusiv tut las lavurs che resultan en il tegnairchasa. Sia dunna Marianne K. lavura sco commerzianta en ina posiziun directiva medemamain durant 3 dis en la professiun e durant 2 dis a chasa. In di per emna van ils uffants en ina canorta. Ils uffants giandan d'esser ina giada persuls cun la mamma, ina giada persuls cun il bab, ina giada cun auters uffants da la canorta e la fin d'emna ensemen cun la mamma e cun il bab. Ed er Fritz e Marianne K. èn tut en tut cuntents cun questa organisaziun quotidiana ch'els han tschernì. Er sch'i dat mintgatant blier da discutir e d'organisar p.ex. quai che pertutga l'educaziun, apprezzieschan els omadus d'esser integrads en la professiun ed en la famiglia. La variaziun da las differentas occupaziuns promova la sanadad psicosociala e la prestaziun dad omadus en omadus secturs. Marianne e Fritz K. èn fit – fit en la professiun e fit en la famiglia. Perquai duessi esser en l'interess dal stadi e da l'economia da promover tals models cun las cundiziuns da basa ch'els han fixà.

Daniel Huber, mainagestiun dal center UND
(d.huber@und-online.ch / www.und-online.ch)

Actual

Esser en speranza a la piazza da lavur

Cun l'introducziun da l'assicuranza da maternitad l'onn 2005 – 60 onns s'enter avair introducì l'artigel per la protecziun da la famiglia en la constituziun – avess ins pudì pensar ch'il problem da las futuras mammas a la piazza da lavur saja vegni mitigia. Quai n'è insumma betg il cas. L'egualitad u gist l'inegualitad per las dunnas sa manifestescha, cur ch'in pèr sa decida per uffants. Questa experientscha sto il biro d'egualitad adina puspè far tar sias cussegliaziuns. Il dumber dals cas da cussegliaziun en quest sector s'augmenta. Dunnas che han savens bunas scolaziuns, ch'èn en posiziuns da gronda responsabladad e ch'èn sa sentidas tractadas egualmain ed integradas cumplainamain durant tut lur onns da professiun, fan en lur stadi da gravidanza l'experientscha che la tenuta presumadamain toleranta da las patronas e dals patrons è ina decleraziun vida. Cun dunnas en la "vegliadetgna da ristga" vegn pli e pli savens fatg contracts da lavur per ina durada limitada che na vegnan betg pli prolungads en cas da gravidanza. A dunnas che han posiziuns da cader vegni cusseglià, er sch'ellas vulan lavurar vinavant 100%, da remetter questa responsabladad supplementara e da star sco mamma a chasa. Dunnas che vulan cuntinuar da lavurar en l'avegnir en moda reducida, na vegnan betg pli occupadas ed i vegn cusseglià da restar a chasa. In impurtant facit: mo buna scolaziun e buna lavur na preservan betg da discriminaziun.



Actual**„Mats e mattas en scola – gioga la schlattaina (nag)ina rolla?**

"Boys crisis", "Guerra cunter ils mats" ed "Il nov 'gender gap' – pertge ch'ils mats crodan enavos en cumparegliaziun cun las mattas en il sector da furmaziun", quai è mo paucas vuschs che cundecidan la debatta da furmaziun dapi intgins onns. Ins discorra d'ina "feminisaziun da la scola" che stettia en collaziun cun ina "discriminaziun sistematica dals mats". L'ultima constataziun è in citat dal pediater renumà Remo Largo. Sias publicaziuns "Babyjahre" e "Schülerjahre" han influenzà la generaziun da geniturs d'ozendi en moda efficazia.

Tge signifitgan quests chavazzins? Pon els far frunt ad ina vista differenziada? U sa tracti simplamain d'ina vista anti-emancipatorica per pudair exprimer uschia il displaschair? Las cifras cumprovan quai: La quota da maturitad da las dunnas è signifitgantamain pli auta che quella dals umens, pli blers mats vegnan sutmess a mesiras da scola speziala e pli blers repetan ina classa. Da l'autra vart vegnan blers dapli mats diagnosticads sco fitg talentads, scolars che derivan da famiglias burgaisas prestan dapli che la media, l'entrada en la vita professiunala gartegia als umens giuvens meglier, lur stadi da furmaziun è anc adina pli aut, e tar la furmaziun terziara è las dunnas anc adina sutpreschentadas. Attribuziuns pauschalas na pon betg explitgar la situaziun complexa. Pir ina vista differenziada pussibilitescha in'explicaziun. Sch'ins interpretescha vinavant las cifras, sa mussi ch'ils success en il sistem da scola dependan en emprima lingia da la classa sociala e da l'appartegnientscha etnica. Pir sco terz criteri suonda la schlattaina. E quella para da star en via als mats plitost che a las mattas. Esser diligent, sa participar activamain a l'instrucziun na fa betg part dal maletg masculin che blers mats han. Esser cool e schenial, marcar permanentamain superiuradad, tut quai è facturs che han consequentas negativas sin la motivaziun en scola, gist er en la pubertad. Mats interessads e prunts d'emprender vegnan diffamads svelto sco ambizius. Sch'els

vegnan anc influenzads a chasa d'ina cultura patriarhiala, èsi pli grev per els da sviluppar ina prontezza a la prestaziun. La "matta diligenta, ma betg talentada" – ina vista predominanta en scola ch'interpretescha en moda fallida il regl da savair ed ils talents da las mattas – fa dentant senza dar en egl ina carriera da scola senza problems. Che las mattas han ina confidenza pli pitschna malgrà lur prestaziuns pli autas na surprena pia betg. Quai è ina circumstanza che s'exprima en la tschernia da la professiun ed en la pitschna abilitad da sa far valair. Mats e mattas dovràn, sa basond sin quest funs sociocultural, differents impuls pedagogics per sa sviluppar pli libramain. Programs per ils mats e per ils umens giuvens pon als trair or da la bloccada da nunsuccess, en la quala els èn arrivads "sa tegnend senz'agid a la rolla masculina tradiziunala". Els dovràn er in "empowerment" tar qualitads che vegnan attribuidas tradiziunalmain plitost a las dunnas: talent da comunicaziun, sensibilid ed orientaziun a la clientella; tut quai è qualitads che vegnan premissas en bleras professiuns da la societad da servetschs. La midada da perspectiva pussibilitescha gest als umens giuvens novs orizonts en la tschernia da la professiun, en la planisaziun da la vita, en la percepziun da sasez. Eguatad e responsabladad eguala pon esser distgargiantas e salutavlas per ils mats. E: Pli consequentamain che pretensiuns raschunavlas vi da prestaziuns da scola e vi dal cumportament social vegnan chatschadas tras e pli intactas che las schanzas dals mats èn d'avair success en scola. Quai vul simplamain dir che er ils mats ston far sforzs per avair success en scola. Els duain vegnir sancziunads en lur cumportament social en medema moda sco las mattas.



I vala sco premissa cumprovada che omaduas schlattainas dovran bler moviment e ch'ina tenuta averta e toleranta als promova en lur autonomia ed en lur senn da responsabladad.

Mattas basegnan percenter sustegn per rinforzar lur abilitad da sa far valair e per pudair transfurmar lur success da furmazion en success professionals a lunga vista.

Magistras han nagina influenza negativa sin il success dals mats en scola. Quai cumprovan retschertgas recentas la finala cleramain. Uffants dovran ina persuna d'instrucziun engaschada ch'instruescha cun plaschair, quai che effectuescha ina motivaziun interna tar ils uffants. Tut las personas d'instrucziun duessan perquai avair in'auta cumpetenzza da "gender". Mo uschia pon ellas evitar las traplas usitadas e satisfacer individualmain a las mattas ed als mats, pia a mintga uffant, ed al pussibilitar ina carriera da scola, nua ch'el è segir da sasez.

Ulteriura lectura:

www.bundesjugendkuratorium.de/positionen.html

www.neue-wege-fuer-jungs.de

www.drs.ch

www.faulejungs.ch

www.wzb.eu

Da nov en la biblioteca

"Leidenschaften – 99 Autorinnen der Weltliteratur"

En moda passionada, cun enconuschientschas impressiu-nantas e cun l'egliada per l'essenzial han quatter criticas da litteratura renumadas purtetà 99 scripturas da l'entir mund e da differentas epocas. La meraviglia vegn drizzata vers numerusas auturas quasi nunenconuschentas. Las auturas renumadas vegnan represchentadas en moda originala ed interessanta, cun l'egliada per las particula-ritads ed ultra da la savida canonisada. Las auturas che vegnan attribuidas a l'uschenumnada litteratura divertenta vegnan integradas senza retegnyentschas en il context istoric-cultural ed undradas per lur vita e per lur ovra. En mintga cas vegnan ils umens sco er las dunnas envidads al leger. Cun passiuon, cun umor e cun ulteriuras recumanda-ziuns per la lectura.

Verena Auffermann, Gunhild Kübler, Ursula März, Elke Schmitter: Leidenschaften. Leidenschaften – 99 Autorinnen der Weltliteratur Chasa editura C. Bertelsmann. Minca 2009. 638 p.



"Geschlechtergerechte Sprache"

La lingua è in spievel da la realitad socioculturala d'ina societad. Ella represchenta nossa vista dal mund e contribuescha a la furmazion da l'identitad. Consequentamain èsi da gronda impurtanza tgenina lingua che nus tschernin. Mo quella u quel che tgira sapientivamain la lingua po rumper stereotips e promover l'egualitad cun la lingua. Il nov mussavia per duvrar la lingua en ina moda che tegna quint da las schlattainas porscha in sustegn prezius per rediger texts cun l'agid da la creativitad che tegnan quint da las schlattainas e ch'èn elegants e facils da chapir. Concepì sco ovra da consultaziun è el in instrument nizzaivel, funtauna e manual en ina.

Geschlechtergerechte Sprache. Leitfaden zum geschlechtergerechten Formulieren im Deutschen. Editura: Schweizerische Bundeskanzlei. 2. ediziun repassada cumpletamain. Berna 2009. Distribuziun: www.bbl.admin.ch/bundespublikationen (nr. d'art.: 104628 d). Questa publicaziun stat er a disposiziun en l'internet sut www.bk.admin.ch > Dokumentation > Sprachen > deutschsprachige Dokumente



"Werkmappe Genderkompetenz"

Malgrà la conscienza per la relevanza da la tematica davart las schlattainas en connex cun la qualitat da scolaziun e cun las prestaziuns da scola na vegni anc betg attribui a quella in'impurtanza adequata en la scolaziun ed en la furmazion supplementara da las personas d'instrucziun. En ina mappa da lavur ch'è orientada a la pratica porschan las duas auturas ina pussaivladad da serrar questa largia: Per las personas d'instrucziun futuras e praticantas sco er per las docentas e per ils docents dal stgalim da la scolina fin a la scol'auta da pedagogia vegn la savida davart las schlattainas rendida accesibla cun in cumpendi teoretic cumpotent, cun differents programs d'exercizi e cun instruments. Uschia po vegnir exercitada l'atgna cumpetenz areguard las dumondas da las schlattainas. La professionalitad en il contact cun las scolaras e cun ils scolars resp. cun personas d'instrucziun po vegnir augmentada signifigantamain.

Elisabeth Grünwald-Huber, Anne von Gunten: Werkmappe Genderkompetenz. Materialien für geschlechtergerechtes Unterrichten. Chasa editura Pestalozzianum a la scola auta da pedagogia da Turitg 2009.



Tips d'occurrentas

Cur che l'alcohol è in tema... frauentalk va online!

Cur che l'alcohol è in tema... frauentalk va online!

Spezialistas da la Crusch blaua han sviluppà cun www.frauentalk.ch ina pagina d'internet specificamain per las dunnas. Dunnas, per las qualas l'alcohol è in tema, saja quai sco persuna directamain pertutgada u sco confamigliara, han d'enfin ussa ina plattafurma en l'internet. Sin frauentalk.ch sa chatta ina paletta d'infurmaziuns e da tips pratics. La finamira principala è quella da mussar a las dunnas ch'ellas n'èn betg persulas cun lur giavischs e cun lur dumondas.

Adina dapli dunnas èn pertutgadas da l'alcoholissem

En Svizra vivan passa 300000 personas dependentas d'alcohol. Circa in terz da quellas èn dunnas. La quota da dunnas è s'augmentada fermamain ils ultims onns e crescha vinavant. Vitiers vegnan tut las dunnas che pateschan sco confamigliaras da las consequenzas da l'alcoholissem da lur partenaria u da lur partenari ubain d'ina altra persuna.

Pertge ina pagina d'internet spezialmain per las dunnas?

En il mintgadi ston las dunnas metter savens bleras chaussas sut in tetg. Las aspectativas e las pretensiuns en la professiun, en la famiglia, en il partenadi e la finala a sasezza èn autas. La dependenza da l'alcohol sa sviluppa savens en moda zuppada, saja quai tar la dunna da professiun che sa permetta suentar in dir di da lavur da baiver in magiel vin u schampagn per sa recrear u tar la dunna da famiglia che baiva adina puspè dascusamain pervia da la pressiun da stuair satisfar a tuts u per motivs da solitariadad. I dat er tar las dunnas avunda motivs, pertge che l'alcohol daventa in problem.

Bleras dunnas sa turpegian d'exprimer lur problems cun l'alcohol. Sumeglianta è la situaziun per las dunnas che ston chattar ina moda per viver cun lur partenaria u cun lur

partenari ubain cun outras confamigliaras u cun auters confamigliars.

frauentalk.ch vul esser l'emprim post da consultaziun per las dunnas, nua che quellas pon sa volver immediatamain ed en moda simpla. I sa tracta d'ina emprima confruntaziun cun il tema e dal sentiment da betg sa sentir persula. Sper la cussegliaziun online, che vegn tgirada da cussegliastras versadas da la Crusch blaua, sa chattan sin la pagina d'internet fatgs ed infurmaziuns davart la sanadad, la famiglia ed il partenadi. Rapports d'experienscha, tests online sco er temas invitants sco receipts da cuschnar u ina nischa da VIP cumpletteschan la purschida. E tut quai natiralmain en connex cun il tema "dunna ed alcohol".

Emprim discurs personal nunliant

Natiralmain na remplazza frauentalk.ch nagina cussegliaziun persunala. L'anonimitad e la nunobligaziun d'ina pagina d'internet po dentant stgaffir spazi da s'infurmar e da s'occupar cun l'agen consum d'alcohol.

Trair a niz la cussegliaziun online è l'emprim pass per far ina midada. En in segund pass po la dunna – sch'ella vul – sa drizzar al post da cussegliaziun da la Crusch blaua a Cuira. En cas d'avunda annunzias cumenzain nus puspè ils 3 d'avust 2010 cun ina gruppa da discussiun per dunnas. La publicaziun suonda.

Contact:

Crusch blaua

Cussegliaziun en cas da problems d'alcohol
Alexanderstrasse 42 / Cuira 081 252 43 37
mardis fin venderdi

beratung@blaueskreuz.gr.ch

www.blaueskreuz.gr.ch



Tipps

Frauenschwamm

Quai è dà en egl a nus: Apparentamain èn las spungias da schubregiar anc adina en ils mauns da las dunnas!



Gudogna Voss collega daplì che Vus per la medema lavur? Avais Vus problems cun il dretg da visita? As sentis Vus explotà sco "bab che paja"? Avais Vus dumondas pertutgant il congedi da maternità? U vegnis Vus mulestada sexualmain?

As drizzai al post da stab per l'egualità da las schanzas! Nus As cussegliain gratuitamain e cun discreziun. Tramettai in e-mail ad info@chancengleichheit.gr.ch u ans dai in telefon:

081 257 35 70

Ans scrivai

Vossa opiniun e Vossas ideas ans interessan! Ans scrivai, sche Vus As vulais exprimer davart ils cuntengns da nossa newsletter u davart temas d'egualità!

info@chancengleichheit.gr.ch u post da stab per l'egualità da las schanzas, Loestrasse 37, 7000 Cuira